

MANAGING MONEY

NEEDS ANALYSIS REPORT: EXECUTIVE SUMMARY TRANSLATIONS

English	2
Dutch	3
German	4
Norwegian	5
Slovene	6

This report looks into existing policies, teaching and learning resources, curricula, elements of good practice as well as research/evaluation results of financial literacy among adults. The insights presented in this document are based on an educational needs analysis deploying desk research and expert interviews in Belgium, Germany, Netherlands, Norway, Slovenia, Switzerland and the United Kingdom. The research was conducted in the frame of the “Managing-Money” project financed by the Erasmus+ programme of the European Union. In all countries this study looked into there is a broad variety of stakeholders involved: adult education providers, financial service providers and organisations, social welfare services and consumer associations. The Netherlands, Slovenia and the UK have put in place national programmes to coordinate efforts among those and the programmes are at different levels of implementation.

Based on the research conducted we conclude that good practices to increase financial literacy are characterized by:

- a “Life Moments” approach that makes targeted educational offers to adults in different situations in their lives, such as when having a baby, leaving education, leaving home, losing a Partner, recently unemployed, struggling with debt, in retirement;
- a well-thought decision to design financial (narrow) or economic (broad) educational offers;
- practical short courses using authentic learning resources and cases adults can relate to;
- a smart approach linking existing counselling and educational offers on basic skills such as numeracy, reading and digital skills; and
- cooperation with local organisations and employers for a wide reach-out and engagement.

Furthermore, this report found that there is a need

- for more preventive initiatives before the occurrence of debt;
- to expand educational offers from programmes mainly targeted to pupils and young adults to address all socio-economic milieus and age groups;
- for more professionalization of educators/individuals working in prevention and guaranteeing independency;
- for educational resources in other languages than English for direct use in adult classrooms and for different “life moments”; and
- an adult financial literacy curriculum that is based on existing competence models.

The “Managing Money” project will develop a European curriculum on financial literacy and it is recommended

- to take a “life moments” approach and design a modular curriculum;
- to review and use existing competence frameworks and standards for financial literacy and consider economic literacy as a component;
- to pool openly licensed teaching material suitable for different life moments such as authentic cases and lesson plans;
- to integrate up-to-date technology especially mobile applications; and
- to collaborate with an existing European platform on financial literacy or consumer education.

Dit rapport bevat een overzicht van bestaand beleid, onderwijs- en leermiddelen, lesprogramma's, voorbeelden van good practice en de evaluatie van de onderzoeksresultaten naar financiële geletterdheid onder volwassenen. De inzichten in dit document zijn gebaseerd op een onderwijskundige behoeftenanalyse d.m.v. desk research en interviews met deskundigen in België, Duitsland, Nederland, Noorwegen, Slovenië, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk. Het onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het "Managing Money" project, gesubsidieerd door het Erasmus+ programma van de Europese Unie. In alle onderzochte landen is een grote variëteit aan stakeholders/belanghebbenden betrokken geweest bij het onderzoek: organisaties voor volwasseneneducatie, financiële dienstverlening, welzijn en consumentenorganisaties. In Nederland, Slovenië en het Verenigd Koninkrijk zijn er nationale programma's waarin deze activiteiten worden gecoördineerd. Deze programma's bevinden zich in verschillende fases van invoering.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek komen wij tot de conclusie dat goede voorbeelden ter verbetering van financiële geletterdheid worden gekenmerkt door:

- Een zgn. "Life Moments" benadering, waarbij gericht onderwijskundig aanbod wordt afgestemd op verschillende levenssituaties, zoals het krijgen van een baby, schoolverlaten, zelfstandig gaan wonen, een partner verliezen, werkloosheid, schuldproblemen, pensionering.
- Een weloverwogen besluit om een financieel (smal) of economisch (breed) onderwijsaanbod te creëren.
- Praktische korte cursussen met authentieke leermiddelen en cases die volwassenen aanspreken.
- Een slimme benadering waarbij begeleiding en onderwijsaanbod worden gekoppeld aan basisvaardigheden zoals rekenvaardigheid, leesvaardigheid en digitale vaardigheden, en
- Samenwerking met lokale organisaties en werkgevers voor een breed bereik en betrokkenheid.

Daarnaast komt dit rapport tot de conclusie dat er behoefte is aan:

- preventiemaatregelen ter voorkoming van schuld
- Uitbreiding van het onderwijsaanbod voor leerlingen en jong volwassenen naar alle sociaal-economische milieus en leeftijdscategoriën.
- Verdere professionalisering van onderwijsgevend en iedereen werkzaam in preventie en financiële onafhankelijkheid.
- Onderwijskundige middelen in andere talen dan Engels, die direct gebruikt kunnen worden in het volwassenenonderwijs in verschillende levenssituaties.
- Een lesprogramma voor financiële geletterdheid, gebaseerd op bestaande competentiemodellen.

Het "Managing Money" project ontwikkelt een Europees lesprogramma voor financiële geletterdheid en doet de volgende aanbevelingen:

- Het gebruik van de "Life Moments" benadering voor het opzetten van een modulair curriculum.
- Het herzien en gebruiken van bestaande raamwerken voor competenties en standaarden voor financiële geletterdheid, waarbij economische geletterdheid als component wordt meegenomen.
- Het samenbrengen en aanbieden van voor iedereen toegankelijke lesmaterialen die geschikt zijn voor de verschillende levenssituaties, zoals authentieke cases en lesplannen.
- Het integreren van moderne technologie en met name mobiele toepassingen.
- Het samenwerken met een bestaand Europees platform voor financiële geletterdheid of de educatie van consumenten.

Der vorliegende Bericht betrachtet politische Maßgaben, Lehr- und Lernmaterialien, Curricula, gute Praktiken sowohl Forschungs- und Evaluationsergebnisse zum Thema finanzielle Bildung Erwachsener.

Die in diesem Dokument dargelegten Erkenntnisse basieren auf einer pädagogischen Bedarfsanalyse mithilfe von Onlinerecherchen und Experteninterviews in Belgien, Deutschland, den Niederlanden, Norwegen, Slowenien, der Schweiz und dem Vereinigten Königreich. Die Forschungsarbeit wurde im Rahmen des Projekts "ManagingMoney" durchgeführt und erhielt Zuwendungen aus dem Erasmus + -Programm der Europäischen Union.

In allen Ländern der Studie gibt es eine breite Vielfalt von Akteuren:

Erwachsenenbildungsanbieter, Finanzdienstleister und -Organisationen, Sozial- und Wohlfahrtsverbände, sowie Verbraucherverbände. Die Niederlande, Slowenien und das Vereinigte Königreich haben nationale Programme zur Koordinierung der Anstrengungen unter verschiedenen beteiligten Organisationen eingerichtet. Diese Programme sind in ihrer Umsetzung verschieden weit fortgeschritten.

Unsere Forschungsergebnisse weisen darauf hin, dass gute Praktiken zur Bildung finanziellen Kompetenz sich durch Folgendes charakterisieren lassen:

- einen "Lebensphasenansatz" ("life moment approach"), der Erwachsene in verschiedenen Situationen in ihrem Leben mit gezielte Bildungsangeboten anspricht, zum Beispiel: Familiengründung, Schulabschluss, Auszug aus dem Elternhaus, Verlust eines Partners, neuerliche Arbeitslosigkeit, Kampf mit Schulden, Ruhestand;
- eine gut durchdachte Entscheidung über rein finanzielle (enger gefasste) oder ökonomische (breiter gefasste) Bildungsangebote;
- Praktisch-orientierte kurze Kurse, die mit authentischen Lernressourcen und Fallbeispielen arbeiten mit denen sich Erwachsene identifizieren können;
- eine smarte Verzahnung mit bestehenden Beratungs- und Bildungsangebote der Grundbildung (Lesen und Schreiben, mathematische Grundbildung, digitale Grundbildung); und
- die Zusammenarbeit mit lokalen Organisationen und Arbeitgebern für eine breite Reichweite und Niedrigschwelligkeit des Angebots.

Darüber hinaus stellt der Bericht Bedarf in den nachstehenden Bereichen fest:

- präventive Initiativen, die einer Verschuldung zuvorkommen;
- Erweiterung der bestehenden Bildungsangebote für Schüler und junge Erwachsene auf weitere sozioökonomische Milieus und Altersgruppen;
- Professionalisierung der Pädagogen/im Bereich Tätigen unter Gewährleistung ihrer Unabhängigkeit;
- auf verschiedenen Lebensphasen zugeschnittene Lehr- und Lernressourcen für den direkten Kursgebrauch in anderen Sprachen als Englisch; und
- ein auf bestehenden Kompetenzmodellen basierendes Curriculum "Finanzielle Bildung für Erwachsene".

Das Projekt "Managing Money" wird ein solches europäisches Curriculum entwickeln und diesbezüglich wird empfohlen:

- einem "Lebensphasenansatz" ("life moment approach") zu folgen um ein modulares Curriculum zu entwickeln;
- Existierende Kompetenzrahmen und Standards für finanzielle Bildung zu prüfen/nutzen und dabei möglicherweise auch ökonomische Kompetenzen einzubeziehen;
- Offen lizenzierte Lehrmaterialien, die für verschiedene Lebensphasen geeignet sind, zusammenzustellen; vor allem authentische Fallbeispiele und Unterrichtspläne;
- Zeitgemäße (Bildungs-)Technologie wie z.B. mobile Anwendungen zu integrieren; und mit einer bestehenden europäischen Plattform im Bereich Finanzkompetenz oder Verbraucherbildung zusammenzuarbeiten.

Denne rapporten ser nærmere på eksisterende retningslinjer, undervisnings- og læringsressurser, læreplaner, eksempler på god praksis og ulike forskning/resultater innenfor temaet personlig økonomi for voksne. Dette dokumentet er basert på en behovsanalyse og intervju med eksperter i Belgia, Tyskland, Nederland, Norge, Slovenia, Sveits og Storbritannia. Behovsanalysen ble utført etter rammene til «Managing Money» prosjektet finansiert av Erasmus+ programmet til EU.

I alle deltakende land er det et stort spekter av involverte interesserenter: voksenopplæringscentre, finansielle tjenesteytere og organisasjoner, sosiale tjenester og forbrukerorganisasjoner. Nederland, Slovenia og Storbritannia har satt i gang nasjonale programmer for å koordinere innsatsen blant dem. Programmene er på ulike nivåer i gjennomføringen.

Basert på undersøkelsen kan vi konkludere med at god praksis for å øke kompetansen i personlig økonomi kjennetegnes av:

- En «livshendelse» tilnærming som gir målrettede pedagogiske tilbud til voksne i ulike situasjoner i livet som for eksempel å få barn, ferdig med utdanning, flytter hjemmefra, å miste en partner, nylig arbeidsledig, sliter med gjeld, er pensjonist.
- En godt gjennomtenkt beslutning om å lage finansielle (smal) eller økonomiske (bred) undervisningstilbud.
- Korte, praktiske kurs som bruker autentiske læringsressurser og kasus som de voksne kan relatere til.
- En smart tilnærming so lenker allerede eksisterende rådgivning og læringsressurser i grunnleggende ferdigheter innenfor regning, lesing, skriving og digitale ferdigheter, samt et samarbeid med lokale organisasjoner og arbeidsgivere for å få en bredere rekkevidde og engasjement.

Videre, fant denne rapporten ut at det er et behov for

- flere forebyggende tiltak før forekomsten av gjeld
- å utvide de pedagogiske tilbudene som allerede eksisterer for barn og unge til også å omfatte alle aldersgrupper og sosio økonomiske miljøer
- mer profesjonalisering av pedagoger og andre som jobber med forebyggende tiltak
- pedagogiske ressurser på et annet språk enn engelsk som kan brukes direkte i voksenopplæringen og for ulike «livshendelser»
- en læreplan i personlig økonomi for voksne som er basert på eksisterende kompetansemodeller.

«Managing Money» prosjektet vil utvikle en europeisk læreplan i personlig økonomi og det anbefales å

- ta en «livshendelse» tilnærming og lage et modulbasert pensum
- revidere og bruke allerede eksisterende rammeverk og standarder for personlig økonomi og vurdere økonomisk kompetanse som en egen del
- samle sammen alle læringsressurser og læremateriell som passer for ulike livshendelser slik som autentiske saker og undervisningsopplegg
- integrere up-to-date teknologi, spesifikt apper til mobiler samarbeide med eksisterende europeisk plattform på personlig økonomi og opplæring av forbrukere

Poročilo obsega pregled obstoječih politik, učnih gradiv, učnih načrtov, elementov dobre prakse ter rezultate raziskave/evalvacije finančne pismenosti med odraslimi. Ugotovitve v tem dokumentu temeljijo na analizi izobraževalnih potreb, ugotovljenih s pomočjo raziskovalnih in strokovnih intervjujev v Belgiji, Nemčiji, na Nizozemskem, Norveškem, v Sloveniji, Švici in Veliki Britaniji. Raziskava je bila izvedena v okviru projekta »Managing Money«, ki je financiran s strani programa Erasmus+.

V sodelujočih državah smo v raziskavo vključili širok spekter deležnikov: ponudnike izobraževanja odraslih, ponudnike finančnih storitev in organizacij, centre za socialno delo ter združenja potrošnikov. Na Nizozemskem, v Sloveniji ter v Veliki Britaniji že obstajajo nacionalni programi za usklajevanje prizadevanj med deležniki, ki pa so na različnih stopnjah izvajanja. Na podlagi izvedene raziskave lahko sklepamo, da dobre prakse za povečanje finančne pismenosti obsegajo:

- uporabo »življenjskih prelomnic«, ki omogoča ciljno naravnano izobraževalni pristop ob različnih življenjskih prelomnicah, na primer ob rojstvu otroka, ob zaključku izobraževanja, odhodu od doma, izgubi partnerja, nenadni brezposelnosti, težavah z dolgovi, odhodu v pokoj;
- dobro premišljene odločitve za oblikovanje finančne (ožje) ali ekonomske (širše) izobraževalne ponudbe;
- praktične kratke tečaje z avtentičnimi učnimi viri ter primeri, s katerimi se lahko poistoveti odrasla oseba;
- pameten pristop, ki povezuje obstoječe svetovalne in izobraževalne ponudbe ključnih kompetenc, kot so računanje, branje ter digitalne spretnosti;
- sodelovanje z lokalnimi organizacijami in delodajalci za boljši učinek in vključitev.

Poleg tega je poročilo pokazalo, da obstaja potreba:

- po preventivnih ukrepih pred pojavom dolga;
- po razširitvi izobraževalne ponudbe pri programih, ki so namenjenim učencem in mladim, ki bodo obravnavali vsa socialno-ekonomska okolja in starostne skupine;
- po večji profesionalizaciji izobraževalcev/oseb, aktivnih na področju preprečevanja zadolžitvev in zagotavljanja samostojnosti;
- po izobraževalnih virih v drugih jezikih in ne samo v angleščini, za neposredno uporabo v razredih, kjer so udeleženci odrasli, ter ob različnih življenjskih prelomnicah
- ter učni načrt za finančno pismenost odraslih, ki temelji na obstoječih modelih usposobljenosti.

V okviru projekta »Managing Money« se bo razvil evropski učni načrt za finančno pismenost. Zato je priporočljivo, da se:

- uporabi pristop »življenjskih prelomnic« za oblikovanje modularnega učnega načrta;
- pregleda in uporabi obstoječe kompetenčne okvirje in standarde za finančno pismenost ter razmisli o ekonomski pismenosti, kot o delu vsebine;
- pripravi nabor učnega gradiva z odprto licenco, primerne za različne življenjske prelomnice, ko so dejanski primeri in učni načrti;
- vključi tehnologijo, zlasti mobilne aplikacije in sodeluje z obstoječo evropsko platformo o finančni pismenosti in izobraževanju potrošnikov.